

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 16. Qualiter à libertatibus vnus, vel plurium voluntatum seu differentibus, seu non differentibus inter se actus liberi seu differentes seu non differentes inter se procedere possint de facto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

tatem, quam voluntas habet in actu primo respectu cuiuslibet actus secundi liberi, tanquam unum ex eius constitutivis intrinsicis pertinere exclusionem necessitatis antecedentis ad actum ipsum oppositæ libertati ipsi voluntatis. Quo circa, ne actum agamus, applicet Lector ad propositum prædicta argumenta.

718 Dicatque, ut Aduersario occurrat, quem admodum cogitatio retractiva temperat inclinationem, quam cogitatio attractiva de suo voluntati præberet ad actum, sicque ambæ cogitationes intrinsicè pertinent ad eam temperatam inclinationem voluntatis, quæ de facto influit in actum, atque adeo ad potentiam proximam voluntatis, à qua de facto actus procedit, ut num.

713. explicatum est: ita exclusionem necessitatis antecedentis temperare eam summam inclinationem, quam ipsa necessitas una cum cogitatione attractivâ de suo voluntati præberet ad actum, sicque ipsam exclusionem simul cum dictis ambabus cogitationibus intrinsicè pertinere ad eam temperatam inclinationem voluntatis, quæ de facto influit in actum, vnumque proinde esse ex constitutivis intrinsicis potentia proxima voluntatis, à qua de facto procedit actus. Unde iam palam est, quomodo exclusio necessitatis antecedentis oppositæ libertati voluntatis simul cum ipsâ voluntate concurrat ad actum liberum, quicumque ille sit, priorque subinde naturâ sit ipso prioritate causalitatis.

719 Hæc tamen omnia dicta sunt de exclusionem necessitatis antecedentis compatibili cum libertate voluntatis: incompatibili quippe continere nequeunt, ut constat. Ut enim explicatum iam relinquimus supra quæst. 10. à num. 492. nuper citato, duplex est necessitas antecedens libertati voluntatis opposita. Altera proveniens ab aliquo requisito ad actum voluntatis propter mutuam connexionem, quam hic habet cum illo. Altera proveniens ab aliquo ad actum voluntatis non requisito, utpote cuius connexio cum actu mutua non est: acuique proinde sine illo bene potest existere. Exclusio igitur necessitatis antecedentis prioris generis cum libertate ad actum, ad quem illa est necessitas, neququam est compatibilis: quia ex suppositione talis exclusionis talis actus est impossibilis, & actus ipsi contradictorius est necessarius. Unde necessitas istius generis ad vnum ex actibus contradictorijs voluntatis non aliter excludi potest, quam per aliam necessitatem etiam antecedentem ad alterum. Eatenusque proinde est opposita libertati ad actum, ad quem est necessitas, quatenus potentia proxima ad actum contradictorium opposita est, sine qua talis libertas consistere nequit. At verò exclusio necessitatis antecedentis posterioris generis, cum neque inducat impossibilitatem ad actum, ad quem illa est necessitas, neque ad eius contradictorium necessitatem, bene cum amborum libertate potest componi, ipsamque intrinsicè constituere, uti constituere de facto probatum est; quando nimirum cætera requisita ad tantalem libertatem adsunt.

QVAESTIO XVI.

Qualiter à libertatibus unius, vel plurium voluntatum seu differentibus, seu non differentibus inter se actus liberi seu differentes, seu non differentes inter se procedere possint defa-cto.

720 **S**uppono primò, quæstionem hanc tribus illis membris sæpe commemoratis, ad quæ omnes libertates actus primi reduimus communem esse, nempe libertati contradictionis, libertati contrarietatis, & libertati anonymæ. Agemus tamen in eâ dumtaxat compendij gratia de libertate voluntatis ad consentiendum, vel dissentiendum; nam, quidquid de illâ dictum fuerit, facile cæteris poterit applicari: idque siue nomine dissensus intelligatur omisio actus positivi consentiendi, quæ erit libertas contradictionis; siue actus positivus dissentendi oppositus consensui, quæ erit libertas contrarietatis.

721 **S**uppono secundò ex dictis in Pharo Scient. disp. 16. quæst. 3. proposit. 16. & fusiùs disp. 17. quæst. 8. 12. & 14. duo quæque, vel plura extrema inter se differre posse aut purè numericè, aut specificè, idque vel specie physicâ, vel tantum logicâ. Purè numericè differunt inter se, quæ præter distinctionem realem, nullam omnino aliam differentiam inter se habent, ut duo circuli omnino æquales, duo calores omnino similes, & æquales, duæ actiones omnino similes, & æquales eiusdem agentis, & eiusdem termini. Specificè autem specie physicâ differunt inter se, quæ notabiliter inter se dissimilia sunt, ut circulus, & quadratum, homo, & equus, actus cognitionis, & actus amoris. Specificè autem specie tantum logicâ inter se differunt, quæ, cum sint tam similia inter se, ut eiusdem speciei physicæ censentur, vel sunt tantisper dissimilia, ut duo homines aliquantulum inter se dissimiles, vel sunt inæqualia, ut circuli inæquales, & duo calores inæqualiter intensi, vel sunt respectiva ad distincta, ut duæ actiones distinctorum agentium, & terminorum. Hinc extrema non differentia, aut sunt non differentia secundum speciem physicam tantum, aut insuper secundum speciem logicam: aut etiam secundum numerum: quo ultimo casu iam non plura reipsâ sed vnum erunt. Ex quibus patet, quot modis libertates inter se, & actus liberi inter se possint esse aut differentes, aut non differentes. Quomodo autem extremorum similitudo, & æqualitas, dissimilitudoque, & inæqualitas inter se differant disp. 16. citatâ Phari explicatum est. Vbi etiam quæst. 3. proposit. 15. est ostensum, quomodo extrema similia, vel æqualia vel inæqualia esse possunt: pariterque extrema æqualia vel similia, vel dissimilia.

722 **S**uppono terciò ex dictis quæst. 15. vnam quamque libertatem voluntatis ad consentiendum, vel dissentiendum ex duabus inclinationibus ipsius voluntatis, alterâ ad consensum, & alterâ ad dissensum constare. Quæ inclinationes aut possunt esse inter se æquales: quo casu voluntas

erit in aequilibrio ad utrumvis. Libertasque eius proinde aequalis vocari poterit. Aut possunt esse inter se inaequales: (quo casu libertas ex illis coalescens dicitur inaequalis): idque vel ita, ut inclinatio ad consensum sit maior, & inclinatio ad dissentium minor; vel ita, ut viceversa inclinatio ad consensum sit minor, & inclinatio ad dissentium maior. Inaequalitas autem harum inclinationum aut magna, aut parva, aut mediocris, aut in quouis alio inaequalitates gradu esse potest. Duae autem libertates ad consentiendum, vel dissentiendum, siue sint vnius voluntatis, siue duarum, & siue vnaeque in se sit aequalis, siue inaequalis, tunc inter se dicentur aequales, quando inclinationes ad consentiendum, ex quibus illae constanter fuerint inter se aequales: (quo casu consequenter erunt etiam aequales inclinationes ad dissentiendum): inaequales autem inter se venient dicenda, quando earum inclinationes ad consentiendum inaequales inter se fuerint: (quo casu & inclinationes ad dissentiendum inaequales erunt). Pariterque dicentur duae libertates aut differentes, aut non differentes inter se alijs modis recensitis suppositione secunda, quando tales fuerint inter se inclinationes earum ad consentiendum.

723

His positis, Thomista illi citati supra quaest. 9. qui opinantur, nullam causam secundam posse operari aliter, quam praedeterminatam a Deo per suum concursum primum, consequenter putant, esse impossibile, ut ex duabus voluntatibus aequales libertates habentibus ad consentiendum siue in eadem, siue in diuersis mensuris temporis altera de facto consentiat, & altera non. Pariterque, ut eadem voluntas habens aequales libertates ad consentiendum in diuersis temporis mensuris in altera earum mensurarum consentiat de facto, & non in altera. Quoniam esse non possunt aequales duae libertates ad consentiendum, nisi vel in vtraque, vel in neutra claudatur praedeterminatio ad consensum. Necessariae est, ut in priori casu vtraque, in posteriori vero neutra fortiatu consensum. Caeteri vero Theologi, qui concursum Dei primum in praedeterminatione physica consistentem rejiciunt, communiter censent possibile, ut ex duabus voluntatibus instructis libertatibus aequalibus ad consentiendum siue in eadem, siue in diuersis mensuris temporis altera de facto consentiat; altera vero secus. Tum, ut eadem voluntas instructa aequalibus libertatibus ad consentiendum pro diuersis temporis mensuris, in vna talium mensurarum de facto consentiat; secus in altera.

724

Iam vero, si libertates ad consentiendum sint inaequales in quouis ex dictis duobus casibus, praedeterminatores tenentur asserere non solum possibile, sed necessarium esse, ut ea, quae claudit praedeterminationem ad consensum, fortiatu effectum, altera vero non claudens minime. Caeteri vero Theologi communiter censent, ex talibus libertatibus alterutram praeter alteram posse de facto effectum fortiri, siue ea sit, quae magis, siue, quae minus inclinatur ad consensum.

725

Porro libertates ad consentiendum siue aequales, siue inaequales, quae in omnibus praedictis casibus supponuntur differentes inter se possunt esse non solum secundum speciem logicam, sed etiam secundum speciem physicam, ut ex dictis suppositione secunda facile quisque potest colligere. At, eas differre pure numericè, impossibile est. Et quidem de inaequalibus id est

clarum; quia sola inaequalitas facit differre, plus, quam numericè. Aequales autem, si sint distinctarum voluntatum, & consequenter ad actus distinctos etiam pro eadem temporis mensura, non possunt non plus inter se differre, quam, si essent eiusdem voluntatis, & ad eundem actum. Si vero sint eiusdem voluntatis, etiam ad eundem actum, pro distinctis tamen mensuris temporis, ratione saltem harum debent inter se differre plus, quam numericè: quia ex una parte duratio voluntatis in ea temporis mensura, in qua operatur, ad eius potentiam proximam operandi, ad eiusque proinde libertatem pertinet intrinsecè; ex alia vero parte durationes, consistentes libertates in distinctis mensuris temporis existentes plus, quam numericè inter se differunt, ipsasque subinde libertates plus, quam numericè discriminant. Superest igitur, ut tunc dumtaxat duae libertates pure numericè inter se differant, quando sunt eiusdem voluntatis, & ad eundem actum, & in eadem mensura temporis, puta in eodem instanti. Quia tamen duae libertates in eadem voluntate ad eundem actum, & in eodem instanti temporis conjuncte dari nequeunt, qualiter necessario darentur, si ambae existerent in statu absoluto, ut seorsim existentes concipi possint, ad statum conditionatum recurrere, necesse est.

Pro quo casu notum dubium ad praesentem quaestionem pertinens est inter Recentiores aliquos excitatum. Num scilicet possibile sit, ut haec voluntas consentiat nunc cum libertate A non consentiunt tamen ex hypothesi, quod haberet nunc loco libertatis A libertatem B solo numero differentem, vel vice versa, nunc non consentiat, in data tamen hypothesi consentiunt. Id esse omnino impossibile metaphysicè, (supposito, quod voluntas nullatenus tales libertates discerneret, multis probare intendit Quirous tom. 4. de Deo disp. 54. & tom. 2. disp. 14. Cui sententiae assentitur etiam Sfortia Pallauic. 1. 2. disp. 4. quae art. 15. num. 5. Contra quos oppositum late defendit Ribaden. disp. 16. de Actibus humanis, censens id esse magis conforme sententiae Theologorum communi in controversia praesente. Quod ego circa totam eam sententiam, sequentibus propositionibus expono.

Propositio I.

Possibile est, ut ex duabus voluntatibus aequalibus libertates habentibus ad consentiendum altera de facto consentiat, altera vero secus. Imò, ut ex habentibus inaequales ea consentiat, quae minorem ad consensum inclinationem habet, altera non consentiente, quae habet maiorem.

Probat hanc propositio primò ex illis Scripturae locis, ubi aliqui homines reprehenduntur, eisque exprobratur, quod sub talibus circumstantiis vocationi Dei non consenserint; cum tamen sub eisdem, vel similibus alijs consenserint, aut forent consensuri. Haec enim reprehensio, atque exprobratio comparatiua irrationalis vique esse legitimaeque excusationi obnoxia, nisi reprehensio non consentientes aequalibus saltem viribus, aut etiam maioribus fuissent inclinati ad consensum, quam alij consentientes. Celebriora loca ad rem sunt Math. cap. 11. num. 22. & 24. & cap. 16. num.

num. 41. & 42. Lucæ cap. 10. num. 13. & Ezechiel. cap. 3. num. 7. Videatur hoc argumentum latius expōitum, & varijs testimonijs Patrum confirmatum apud Soar. lib. 3. de Auxil. cap. 20. & tom. 2. de Gratia lib. 5. cap. 52. apud Ruiz tom. de Scientia disp. 62. & apud alios Doctores præsertim ex nostris: necnon quod nos ad rem terigimus supra disp. 28. q. 7.

728 Secundò probatur propositio ex illis Patrum testimonijs, in quibus eius doctrina vel exprimitur, vel supponitur. Quorum plura apud Doctores citatos videri etiam possunt. Sed referamus tamen nonnulla. August. lib. 12. de Civit. cap. 6. ait. *Si enim aliqui duo equaliter affecti animo, & corpore videant vnus corporis pulchritudinem, qua visâ, vnus eorum ad illicitè perfruendum moueatur, alius in voluntate pudicâ stabilitis perseueret, quid putamus esse causâ, vt in illo fiat, in illo non fiat voluntas mala?* Et post alias exclusas causas subiungit. *Si eadem tentatione ambo tententur, & vnus ei cedat, atque consentiat; alter idem, qui fuerat, perseueret: quid aliud apparet, nisi vnum voluisse, & alterum noluisse à castitate desistere? Vnde, nisi propria voluntate, vbi eadem fuerat in vtroque corporis, & animæ affectio?* Cyrillus lib. 11. in Ioan. cap. 21. de Iuda dicit. *Quid si Proditor equaliter alijs Saluatoris auxilium non habuisset, frustra hæc à nobis dicerentur: (scilicet ipsi Iudæ lapsam tribuendam). Sin autem non minus, quam ceteri diuinâ gratiâ regebatur, sed suo ipsius iudicio in profundum perditionis delapsus est, quomodo etiam non seruauit eum Christus? (Putat æquè sufficienter, ac alios quantum erat se). Gratia igitur in alijs effulsit, seruauitque omnes, qui cooperantem ei voluntatem tradiderunt. Sic enim salutis nostræ modus dispositus est.* S. Tho. 3. p. quæst. 69. art. 8. ad 2. dicit de aliquibus. *Quid, licet interdum æqualem gratiam percipiant, non equaliter illa utuntur; sed vnus studiosius in eâ proficit, alius per negligentiam gratiæ Dei deest.* Et S. Bonauent. in 4. dist. 16. p. 2. art. 4. quæst. 1. ait. *Ex equali gratiâ aliquando magis seruens elicitur mortuus, aliquando minus secundum operationem liberi arbitrij.* Denique Orantius in locis Cathol. lib. 1. cap. 37. pronunciat. *Si interrogas, cur ex duobus vocatis vnus conuertatur, & non alius? liberum arbitrium in causâ fuisse cum Augustino, Hieronymo, Chrysostomo, & vniuersa ecclesiâ dicam.*

729 Tertiò probatur propositio ex piâ illâ, & verâ Sanctorum consideratione valde ad humilitatem proficiâ, quæ S. Francisco præcipuè solet attribui; traditurque à S. Bonauent. tom. 1. Opusculor. Opusc. vlt. & à S. Vincent. tract. de Vitâ spirituali cap. 3. Quia nimirum iudicant Sancti, alios haud dubiè meliores se fore, si Deus illis contulisset auxilia equalia eis, quæ contulit sibi. Supponit enim hoc iudicium cum equalibus auxilijs posse vnum hominem magis proficere, meliusque operari, quàm alius, magis eis cooperando.

730 Quartò est probanda propositio à priori. Sed prius supponendum, concursum præuium prædeterminatiuum nullatenus cum libertate voluntatis compatibilem esse, nullatenusque proinde posse in eâ, dum existit libera, dari, vt contra Prædeterminatores num. 723. commemoratos fusè relinquimus probatum supra totâ quæst. 10. Quo eorum sententia circa præsentem quæstionem prorsus manet reiecta: neque est cur contra illam modò quidpiam addamus. Quo

supposito, cum libertas voluntatis ad consentiendum, vel dissentiendum consistat in indifferentiâ ad vtrumuis, & hæc, vt iam dictum est in hac, & in præced. quæst. vel possit esse æquabilis, vel inæquabilis, constans scilicet ex æqualibus, vel inæqualibus inclinationibus voluntatis ad consensum, & ad dissentium. Supponere rursus oportet, quando huiusmodi inclinationes sunt inæquales, tantum posse esse excessum maioris, vt inducat necessitatem moralem ad actum, cui ea correspondet: quo casu, licet voluntas physicè maneat libera ad talem actum omittendum, moraliter tamen necessitata erit ad eliciendum illum: sicque de facto vel nunquam, vel rarissimè omit- tet. Quòd si excessus inclinationis maioris tantus non sit, vt inducat necessitatem moralem ad actum, cui correspondet illa, voluntas ita ad illum omittendum manebit libera etiam moraliter, vt de facto omitat illum aut aliquando, aut sæpe, eoque sapius, quò minor fuerit dictus excessus; sæpissimè autem omnium omitet voluntas de facto alterutrum ex actibus oppositis, quando eius inclinationes ad illos fuerint inter se æquales. Hinc sequitur supponendum tertio, quando duarum voluntatum inclinationes ad consensum ita sunt inæquales, vt, quæ maior est, moralem necessitatem inducat; licet dici possit, esse possibile physicè, vt voluntate magis inclinata non consentiente, consentiat altera, quatenus voluntas moraliter necessitata ad consensum potentiam physicam nihilominus retinet ad non consentiendum: absolutè tamen non posse dici in tali casu esse possibile, vt non consentiente de facto voluntate magis inclinata ad consensum, consentiat altera: quia modus iste loquendi, quo in datâ propositione utimur, denotat, contingens esse etiam moraliter, vt voluntas magis inclinata ad consensum de facto illum omitat. Quare huiusmodi casus in datâ propositione non clauditur. Eos enim dumtaxat casus inclinationum inæqualium ad consensum in illâ volumus includos, vbi excessus maioris inclinationis non obstat, quominus voluntas illum habens sæpe de facto omitat consensum ipsam.

Ex quibus iam facile se dat probatio à priori propositionis. Si enim est contingens, vt vnique voluntas in varijs euentibus constituta libera ad consentiendum, vel dissentiendum siue æquabili, siue inæquabili libertate, in alijs consentiat, in alijsque dissentiat de facto pro libero arbitratu suo, idque vel æqualem, vel maiorem, vel minorem inclinationem earum, quas habet, sequendo. Manifestè sequitur, esse quoque contingens, duabus inter se voluntatibus comparatis, vt euentus, in quo vna de facto consentit, idemmet sit in quo altera dissentit de facto, & vice versâ, idque, sequentibus illis vel æquales, vel inæquales inclinationes. Quod ipsum est, possibile, seu contingens esse, vt ex duabus voluntatibus siue æquales, siue inæquales libertates ad consensum habentibus alterutra de facto consentiat, de facto dissentiente alterâ, siue non consentiente, prout data propositio fert.

Quæ confirmari potest. Quia, si existerent innumeri homines æqualiter liberi ad consentiendum, vel dissentiendum eidem obiecto, ex se apparet, esse incredibile, quòd, nulla inter eos cõuentione factâ, casualiter omnino cõformarentur omnes in consentiendo, neque vllus dissentiret: imò, cum ponantur omnes æqualiter inclinati ad dissentium, atque ad cõsensum longè est verisimilius, quòd

tot ferme essent dissentientes, quot consentientes. Quod si illi innumerabiles homines inæquabiliter essent liberi, parsque eorum dimidia magis inclinata esset ad consensum, quam ad dissentium; & altera pars dimidia è conuersò magis ad dissentium, quam ad consensum: cum certum ab experientia sit, sæpe homines reluctari suæ inclinationi majori, & sequi oppositam minorem, vt constat ex argumento factò quest. 15. num. 698. adhuc apparet ex se incredibile, quod in tam magnâ multitudine priorum nullus de facto dissentiret; similiterque nullus consentiret in æquè magnâ posteriorum: longèque proinde verisimilius est, non vnum, aut alterum tantum; sed plures tum ex prioribus dissenturos, tum ex posterioribus consenturos. Ex quibus patet, contingens vniuersaliter esse, vt ex pluribus voluntatibus æquales libertates habentibus ad consentiendum, vel dissentiendum aliæ consentiant, & aliæ dissentiant de facto: vtque ex pluribus habentibus inæquales aliæ maiorem, & aliæ minorem inclinationem sequantur earum, quæ habent ad consensum, vel ad dissentium. Quod nostræ propositionis intengum est.

Propositio 2.

733 Possibile est, vt eadem voluntas habens æquales libertates ad consensum pro diuersis temporis mensuris in vnâ talium mensurarum de facto consentiat; secus in alterâ. Imo, vt habens inæquales in eâ mensurâ consentiat, in qua inclinatio eius ad consensum est minor, non consentiendum in alterâ, in qua maior est.

Hæc propositio eidem omnino argumentis, atque præcedens, suâ seruata proportione probanda venit. Quorum applicatio, quia facile fieri à Lectore potest, ei faciendâ relinquatur.

Propositio 3.

734 Possibile est, vt eadem voluntas consentiat in instanti præsentis cum libertate A, non consensura in eodem instanti ex hypothesi, quod loco libertatis A haberet libertatem B purè numericè differentem. Et vice versâ, vt cum libertate A non consentiat, cum libertate B consensura. Idque, quantumuis tales libertates nullatenus discernat.

Probatur primò à priori. Quia, quoties sunt distinctæ libertates in actu primo, etsi sint inadæquatè tantum distinctæ, & solum numericè differentes, diuersæ ab eis determinationes, diuersaque exercitia libera (etiam quæ respectu vnus libertatis essent opposita) possunt procedere. Sed in casibus propositionis reuerà essent in eâ voluntate distinctæ libertates, etsi inadæquatè tantum distinctæ, & solum numericè differentes. Igitur benè posset ea voluntas se determinare ad non consentiendum in altero eorum casuum, licet se in altero determinauerit ad consentiendum; vel vice versa. Consequentiâ est legitima. Et minor certa. Maior autem probatur primò; quia ex terminis ipsis videtur no-

tum, de conceptu distinctarum libertatum esse id, quod per maiorem ipsam adstruitur. Secundò; quia, sicut formæ, aliàs oppositæ respectu vnus subiecti respectu plurium oppositæ non sunt, ita determinationes, aliàs oppositæ respectu vnus libertatis, respectu plurium non sunt oppositæ proculdubio, præsertim, quando tales libertates nõ sibi coexistunt, sed quauis earum existente, necessariò deest altera, vt euenit in nostro proposito. Tertiò; quia si in duabus voluntatibus solum numericè differentibus poneret Deus replicata eadem numero principia constitutiva libertatis ad constituendum, vel non consentiendum eidem obiecto, nemo negabit, posse alteram talium voluntatum consentire non consentiente alterâ: & tamen libertates à quibus tam diuersæ determinationes procederent, inadæquatè tantum essent distinctæ, & solum numericè differentes. Ergo tantundem debet affirmari possibile in casibus propositionis.

Quæ probatur secundò sic. Voluntas illa, in casu, in quo habet libertatem A, proximè est potens consentire, & non consentire, quidquid sit de casu in quo haberet libertatem B. Ergo si haberet libertatem B, proximè pariter esset potens consentire, & non consentire, quidquid sit de casu, in quo habet libertatem A. Ergo ex eo, quod consentiat in casu libertatis A, non sequitur necessariò fore eam etiam consenturam in casu libertatis B: siquidem in hoc adhuc maneret proximè potens non consentire.

Dices, etsi eadem voluntas in casibus propositionis possit habere duo principia completiua libertatis numericè tantum differentia, E. g. duas cogitationes A, & B, non tamen possit habere duas libertates numericè tantum differentes, vt malè in propositione ipsâ supponitur: quia per exercitium liberum ad quod se determinat in casu cogitationis A, inducit sibi necessitatem ad idem exercitium pro casu cogitationis B: vnde eo ipso, quod consentiat libere, quando habet cogitationem A, iam verum est, non libere, sed necessariò consenturam, si loco eius haberet cogitationem B: quo casu proinde non haberet potentiam proximam non consentiendi; & cessat argumentum nostrum. Restatque impossibile omnino, quod dicta voluntas consentiat, cum habet cogitationem A, & quod non consentiret, si loco eius haberet cogitationem B.

Caterum, quam sit falsa hæc doctrina, citè demonstrari potest. Quod vt clarius fiat, agamus tantum de casibus conditionatis: supponamusque, voluntatem, de qua sermo est, nullam habere libertatem absolutè ad consentiendum, vel non consentiendum alicui obiecto in instanti præsentis: ex defectu cogitationis completiua libertatis huiusmodi: cumque certissimum sit, possibilem esse aliquam cogitationem huiusmodi libertatis completiuam, ponamus eam esse cogitationem A; eritque conditionatè verum; si hæc voluntas in instanti præsentis haberet cogitationem A, libera esset ad consentiendum, vel non consentiendum tali obiecto; cumque rursus sit certissimum, non vnam solum esse possibilem cogitationem completiuam libertatis huiusmodi, sed plures, imò omnes excogitabiles purè numericè differentes; ponamus alteram talium cogitationum esse B; eritque etiam conditionatè verum; si hæc voluntas in instanti præsentis haberet cogitationem B, libera esset ad consentiendum tali obiecto. En iam habemus duos casus con-

conditionatos, in quibus eadem voluntas sub duabus cogitationibus A, & B duas haberet libertates solum numericè differentes ad consentiendum, vel non consentiendum eidem obiecto. Cùmque præterea certissimum itidem sit, talem voluntatem in quolibet eorum casuum aut fore de facto consensuram, aut non consensuram; quia inter extrema contradictoria non datur medium; sequeretur planè ex doctrinâ numeri præcedentis, quam impugnamus, talem voluntatem per exercitium, quod haberet in casu cogitationis A, se ipsam necessitare ad idem habendum in casu cogitationis B, eodemque prorsus titulo per exercitium liberum quod haberet in casu cogitationis B, se ipsam necessitare ad idem habendum in casu cogitationis A. Quo feret, ut in ambobus casibus idem exercitium ponendi, aut omittendi consentiam liberum simul, & necessarium esset eidem voluntati; ipsaque voluntas in ambobus casibus & esset libera ad utrumvis, ut supposuimus, & esset simul ad eorum alterum necessitata. Tum multæ, imò infinitæ cogitationes numericè tantum differentes essent possibiles, quibus talis voluntas ad talia exercitia reddi posset libera; & simul nulla esset possibilis; quia per exercitium, quod haberet voluntas sub qualibet earum necessitata euaderet ad habendum idem sub qualibet omnium. Quæ omnia contradictionibus plena, ac prorsus chymærica sunt. Chymærica ergo est doctrina numeri præcedentis, ex qua sequitur. Quod erat demonstrandum.

738 Quo posito instauro argumentum factum. num. 735. Etiam ex suppositione consensus liberè positi à voluntate prædictâ in casu cogitationis A libera nihilominus ipsa maneret ad eum ponendum, vel omittendum in casu cogitationis B. Ergo etiam ex suppositione, quod ille ponatur in primo casu, nec est necessarium, quod ponatur, nec est impossibile, quod omittatur in secundo.

739 Sed dicent aliter Aduersarij fortasse per liberam positionem consensus in casu cogitationis A non inducere voluntatem sibi necessitatem antecedentem oppositam libertati ponendi, vel omittendi illum in casu cogitationis B; quod solum argumentatio nostra conuincit: inducere tamen sibi necessitatem consequentem ad ipsam consensus positionem tam pro casu cogitationis B, quam pro casu cogitationis A. Nam, sicut ex suppositione, quod consensus à voluntate cum cogitatione A ponitur, necesse est, eum à voluntate cum cognitione A poni; quin hæc necessitas consequens positionis eius obstat libertati antecedenti, qua voluntas cum cogitatione A ponit illum. Ita, inquit, ex suppositione, quod consensus à voluntate cum cogitatione A ponitur, necesse est etiam, eum à voluntate cum cogitatione B poni, quin hæc necessitas consequens positionis eius obstat libertati antecedenti, qua voluntas cum cogitatione B ponit illum. Differentiam quippe inter A, & B, cùm sit pure numerica, perinde se habere ad rem, ac si nulla esset.

740 Sed contra tamen est, quod necessitas consequens, siue ex suppositione dumtaxat est necessitas vel ad idem ipsam, quod supponitur, vel ad id, quod ex supposito necessariò sequitur. Vnde ad existentiam effectus ab vnâ causâ nequiquam datur necessitas ex suppositione existentia eiusdem effectus ab aliâ causâ. Quia neque existere effectum, ab vnâ causâ, & existere ab aliâ, sunt vnum, &

idem, sed duo inter se distincta à distinctione salte causarum, quas includunt in suis conceptibus; neque ex primo eorum sequitur necessariò secundum; cùm ex suppositione existentia effectus à causâ A potius sequatur, cum non exiturum, si non existeret causâ A, loquendo per se, & cum præcisione ab eo, quod pro causâ A in tali casu causâ B subrogaretur, vel secus. Ex suppositione autem, quod pro causâ A subrogaretur causâ B tuac solum necessariò sequitur, fore exiturum effectum à causâ B, quando hæc ad illum necessitata est; quæ necessitas proinde existentia effectus à causâ B non erit consequens oriunda ex suppositione existentia ipsius effectus à causâ A, sed antecedens oriunda ex suppositione existentia ipsius causâ B. Quare, si causâ B non necessitata, sed indifferens fuerit ad existentiam effectus, & eius carentiam, (vti euenit in nostro proposito), neque ex suppositione existentia effectus à causâ A, neque ex suppositione, quod deficiente causâ A, loco eius subrogaretur causâ B, vlla oriatur necessitas ad existentiam effectus: sed sub eis etiam suppositionibus factis adhuc remanebit contingens, vt ille existat, vel non existat. Ex quibus ad rem nostram concluditur, per positionem consensus in casu cogitationis A nullam inducere voluntatem sibi necessitatem aut antecedentem, aut consequentem ad ipsum ponendum in casu cogitationis B. Possibileque proinde, siue contingens esse, vt voluntas consentiat cum cogitatione A, non consensura, si loco eius haberet cogitationem B numericè tantum differentem, vel vice versa, iuxta nostram propositionem.

741 Pergo iam, & probò illam tertio; quia si voluntas discernat cogitationem A à cogitatione B, Aduersarij consentient, esse contingens, vt consentiat in casu cogitationis A, & non consentiat in casu cogitationis B. Sed hæc discretio ad rem nihil interest. Ergo idem tenentur confiteri, etsi voluntas eam non habeat. Cætera constant. Minorem probò. Quia cognitio reflexa de libertate neque est necessaria, neque concludens ad exercitium libertatis; eo quod ad exercitium libertatis tantum requiruntur, tantumque conferunt, quæ vel intrinsecè libertatem constituunt, vel ad existentiam eius sunt requisita. Cognitio autem reflexa de libertate neque libertatem constituit; quia constitutam eam supponit, neque ad existentiam libertatis requiritur; quia libertas nullam habet connexionem cum illâ: siquidem vel experientia ipsa est notissimum, ordinariè nos operari liberè absque vllâ reflexâ cognitione de nostrâ libertate. Hinc autem planè sequitur, sicut, vt operetur voluntas, quidquid potest cum vnâ libertate, nihil interest, quod illam reflexè cognoscat, vel non cognoscat; ita etiam, vt operetur, quidquid potest cum duabus libertatibus, nihil interesse, quod illas cognoscat, discernatque reflexè, vel non discernat. Quod erat probandum. At voluntas cum duabus cogitationibus, cum duabusque proinde libertatibus numericè tantum differentiibus ita operari potest, vt cum earum vnâ consentiat, secus cum alterâ, quando reflexè discernit illas, vt fatentur Aduersarij. Ergo etiam quando non discernit; atque adeo in utroque euentu; vt à nobis in præcedentibus absolute probatum est.

742 Quartò probatur propositio à solutione argumentorum, quæ contra illam fiunt. Primò enim

enim obijcitur. Contradictoria æquivalentia non minus repugnant, quàm formalia. Sed consentire voluntatem cum cogitatione A, & non consentire cum cogitatione B numericè tantùm differente, æquivalentia contradictoria sunt: sicuti velle ouum A, & non velle ouum B omnino simile illi, & æquale absque illà eorum discretione. Ergo, consentire voluntatem cum vnà distarum cogitationum, & non cum alterà, repugnantia sunt inter se. Concessa maiore. Nego minorem; & probationem eius. Quia in eo, quòd voluntas consentiat cum vnà libertate, & non cum alterà realiter distincta ab illà nulla est æquivalentia contradictionis, vt constat ex hætenus dictis, & multò minus in eo, quòd per exercitium vnus libertatis vellet ouum A, & per exercitium alterius distincta non vellet ouum B. Cogitationes siquidem proponentes ea duo oua non possent non constituere libertates distinctas.

743 Secundo obijcitur. Repugnat, voluntatem consentire cum auxilio A collato à Deo ex motiuo misericordie, & non consentire cum eodem auxilio A collato à Deo ex motiuo amicitie. Sicuti repugnat, voluntatem consentire cum auxilio A sibi collato, saltante Turca, & non consentire cum eodem auxilio A sibi collato, Turca non saltante. Ergo similiter repugnat, voluntatem consentire cum auxilio A, & non consentire cum auxilio B, quòd neque differt plus, quàm numericè, neque vllatenus discernitur ab auxilio A. In tali enim casu tam per accidens esse videtur respectu voluntatis, quòd auxilium sit A, vel B, quàm quòd auxilium A sit collatum ex hoc, vel ex illo motiuo, aut Turca saltante, vel non saltante. Concesso toto antecedente. Nego consequentiam; & eius probationem. Quia, existente in voluntate solo auxilio A, sola existit in ea vnà libertas. Repugnat autem, vt ab eadem libertate procedat, & non procedat idem consensus, quidquid sit de circumstantijs diuersorum decretorum Dei de collatione auxilij A, saltatque, vel non saltus Turca; quæ extrinsecè, atque adeò ad rem prorsus per accidens talem libertatem in diuersis casibus comitantur. At existentibus in voluntate etiam in casibus diuersis auxilio A, & auxilio B, duæ in illà existent libertates distinctæ. Et non repugnat, quòd ab vnà libertate procedat consensus, ab alteraque distincta carentia consensus. Vnde patet, non ita se habere ad rem per accidens respectu voluntatis, quòd auxilium sit A, vel B; sicuti se habent per accidens circumstantia prædictæ.

744 Opponi tamen potest obiter nobis contra huius solutionis doctrinam ex alià doctrinà à nobis traditâ num. 740. Ex suppositione, quòd voluntas consentiat cum auxilio A, Turca saltante, non est necessarium, consensus eam cum eodem auxilio A, Turca non saltante, quantumuis circumstantia saltus Turca, & carentie eius extrinsecè sint libertati voluntatis per auxilium A constituta. Ergo non minus tenemur asserere, adhuc ex suppositione, quòd voluntas consentiat cum auxilio A, Turca saltante, manere contingens, quòd ea non consentiat cum eodem auxilio A, Turca non saltante; quàm asserimus, adhuc ex suppositione, quòd voluntas consentiat cum auxilio A, manere contingens, quòd ea non consentiat cum auxilio B numericè tantùm differente. Consequentia est bona. Et antecedens probatur. Quia iuxta doctrinam dicto

num. 740. à nobis statutam necessitas ex suppositione tantum est vel ad idem ipsum, quod supponitur, vel ad id, quod ex supposito sequitur necessarîo. Sed consentire voluntatem cum auxilio A, Turca saltante, & consentire voluntatem cum auxilio A, Turca non saltante, nec sunt vnum, & idem; quia propter connotata distincta saltus Turca, & carentie eius distincta veritates sunt obiectiua: nec est, cur ex primo necessarîo sequatur secundum. Igitur ex suppositione primi non est necessarium secundum. Quod erat probandum. Respondeo ex doctrinâ stabilitâ in Pharo Sentent. disp. 19. quæst. 3. num. 70. & rursus supra disp. 28. quæst. 8. à num. 424. quæries circumstantia rei non influunt per se in existentiam eius, hoc ipso, quòd verum est, rem esse sub tali circumstantia, e. g. A non posse non esse etiam verum rem ipsam existentiam in eadem sub circumstantia contradictoria e. g. B. Quia variatio talium circumstantiarum in ordine ad rei existentiam, ad quam non conducunt, perinde se habet, ac si non daretur. Vnde quàm necessarium est existere rem sub A ex suppositione, quòd existit sub A, tam necessarium est, existere rem sub B ex suppositione, quòd existit sub A. Idque; vel quia existere rem sub A, & existere rem sub B, æquiualeuter ad propositum est vna veritas, etsi formaliter sint duæ; vel quia earum prima sequitur necessarîo secunda. Ex quo ad argumentum oppositum patet responsio.

Tertiò iam contra propositionem obijcitur, 741 Repugnat, voluntatem elicere amorem A, & non fore elicituram amorem B numericè tantum differentem, si loco preparationis concursus Dei, quam habet ad A, haberet preparationem concursus Dei ad ipsum B. Ergo repugnat voluntatem consentire cum cogitatione A, & non fore consenturam si loco cogitationis A haberet cogitationem B solo numero differentem. Consequentia videtur bona. Quia maior est differentia inter duas preparationes concursus Dei, & duos amores, quàm inter duas cogitationes, & vnum consensum. Antecedens autem probatur. Quia iuxta communem, & satis certam sententiam Theologorum voluntas non est libera, sed necessitata ad indiuiduationem actus, determinationem quoque proinde ad hunc actum præ cæteris possibilibus numericè tantum differentibus non à libertate voluntatis, sed à libertate Dei prout concurrentis cum illà prouenit. Cum ergo voluntas propterea potius tendat ex se in rationem specificam, quàm in differentiam numericam actus, quem elicit: repugnat, voluntatem elicere amorem A, & non fore elicituram amorem B numericè tantum differentem, si loco preparationis concursus, quàm habet ad A, haberet preparationem concursus ad B.

Respondeo, quidquid sit de consequentia argumenti, quæ negari etiam posset, negando antecedens; dicendoque ad probationem eius. Quòd, licet voluntas non habeat libertatem ad eligendum inter suos actus numericè tantum differentes vnum præ alijs, eatenusque determinetur à Deo ad eliciendum eum, quem de facto elicit, præ reliquis, quatenus Deus per decretum indiiferens præparat illi suum concursum ad eum ipsum, & non ad alios. At quoad exercitium ealem actum eliciendi, vel omittendi libera omnino manet voluntas post factam preparationem ad ipsum præ reliquis concursus Dei, prout fuit explicabitur infra in Tract. de Prouid. disp. 28. quæst.

quæ 3. Sicuti ergo, postquam voluntas habet concursus Dei præparatum ad amorem A, omnino libera manet ad eum eliciendum; vel omittendum: ita, si loco præparationis concursus ad amorem A haberet præparationem concursus ad amorem B, omnino quoque maneret libera ad eum eliciendum, vel omittendum: (idque distincta libertate; quia distinctæ præparationes concursus Dei distinctas libertates constituunt). Unde, sicut, elicere voluntatem consensum sub cogitatione A, necessarium non inferet, fore eam eundem consensum elicitorum sub cogitatione B; ut hæcenus probatum est. Ita, imo potiore iure, elicere voluntatem unum amorem sub præparatione concursus A, necessarium non inferet, fore eam amorem alterum elicitorum sub præparatione concursus B.

747 Ex quibus patet, esse propter necessitatem, quam dicitur habere voluntas ad individuationem actus modo explicato, dici ea possit tendere potius in rationem specificam, quam in numericam actus, quem elicit; (idque nostro concipiendi modo duntaxat; nam realiter verum esse non potest; cum ratio specifica, & ratio numerica actus realiter sint prorsus idem): istum tamen concipiendi, dicendique modum reuera sententia aduersa nihil posse fauere. Si enim faueret, sequeretur planè, nullum esse casum possibilem, in quo ex elicientia amoris A non inferretur necessario elicientia amoris B solo numero differentis, si loco præparationis concursus ad A haberet voluntas præparationem concursus ad B; quia in omni casu possibili habet eundem omnino locum (vt est manifestum) hoc, quod est, voluntatem tendere potius in rationem specificam actus, quam in numericam. Sequelam autem esse absurdam clarè monstratur. Nam possibile est, simul cum præparatione concursus ad amorem A habere voluntatem ad ipsum necessitatem moralem, & simul cum præparatione concursus ad amorem B habituram voluntatem necessitatem moralem ad omissionem eius. In quo casu absurdum est dicere, ex elicientia amoris A inferri necessario elicientiam amoris B, vt ex ipsis terminis patet.

748 Quarto obijcitur contra propositionem. Communis hominum persuasio est, eo ipso, quod voluntas consentit cum cogitatione A, fore eam quoque consensuram cum cogitatione B purè numericè differente, si hanc haberet loco illius. Sed hæc persuasio communis aliunde provenire non potest, quam à connexionem metaphysicam alterius euentus cum altero sese prodente, notificanteque hominibus ex ipsa terminorum apprehensione. Ergo talis connexio asserenda est.

749 Respondeo primò, similiter esse persuasionem communem hominum, eo ipso, quod voluntas consentit in instanti A cum talibus cogitationibus, & circumstantijs, fore eam quoque consensuram in instanti B, si eandem omnino cogitationes, & circumstantias in illo habeat. Tum, eo ipso, quod consentit vna voluntas in tali peristasi rerum, consensuram & alteram solo numero differentem, si in eadem prorsus rerum peristasi reperiat. Et tamen in his duobus casibus posterioribus nequiquam admittunt Aduersarij connexionem metaphysicam alterius euentus cum altero. Ergo neque debent illam admittere in tertio suo casu priore.

750 Respondeo secundò, ad fundandas eiusmodi

persuasiones communes, esse essent ille semper vera, satis, superque fore connexionem moralem alterius euentus cum altero in omnibus tribus casibus dictis; quia, quod moraliter est infallibile, semper contingit. Malè igitur ab Aduersarijs adstruitur connexio metaphysica in casu primo propter persuasionem communem.

751 Respondeo tertio, me quidem iudice, ne connexionem quidem moralem alterius euentus cum altero dari in vilo ex dictis tribus casibus: communemque subinde persuasionem ex altero euentu inferentem alterum sæpe esse fallacem, vt pote fundatam hæud dubie in regulà pro causis quidem naturalibus certà, sed, quæ pro liberis sæpe fallit. Quod nimirum à causis similibus similes proueniunt effectus. Igitur non dari adhuc moralem connexionem alterius euentus cum altero in vilo ex tribus casibus dictis, sic probò. In tertio quidem casu: quia, si esset moraliter necessarium, vt, vna voluntate consentiente in tali peristasi rerum, consentiret & altera solo numero differens in eadem peristasi reperta; etiam esset moraliter necessarium, vt posita in peristasi eadem innumerabiles consentirent omnes, nulla dempta. Hoc autem potius est moraliter impossibile: quia moraliter non potest contingere, vt ex innumeris voluntatibus æqualiter liberis ad consentiendum, & dissentiendum nulla dissentiar, sed omnes omnino, nulla inter se contentione facta, sed prorsus causaliter, & per accidens in consentiendo concordent. Similiter in secundo casu. Si eo ipso, quod vna voluntas cum æquabili libertate ad virtutis consentit in instanti A, esset necessarium moraliter, quod cum æquabili libertate ad virtutis consentiret item in instanti B; etiam esset necessarium moraliter, quod pariter consentiret in omnibus omnino instantibus centum annorum. Quis autem non censeat, esse moraliter impossibile, quod aliqua voluntas æqualiter in actu primo inclinata ad eliciendum, atque ad omittendum consensum per centum annos in nullo tam longi temporis instanti illum omittat, sed semper in omnibus eliciat? Denique in primo casu. Si ex eo, quod vna voluntas consentit cum cogitatione A, fieret necessarium moraliter, fore ipsam quoque consensuram cum cogitatione B numericè tantum differente; etiam fieret necessarium moraliter, fore ipsam quoque consensuram cum infinitis possibilibus. Quod potius videtur moraliter impossibile. Tum Deus per scientiam mediam videret, voluntatem fore consensuram cum infinitis cogitationibus possibilibus solo numero differentibus ex hypotheti, quod ei darentur; si ipsa cum cogitatione A consentit: & cum nullà illarum consensuram, si cum A non consentit. Voluntasque proinde instructa solà cogitatione A haberet in sua liberà potestate facere consentiendo, quod infinitæ cogitationes possibilis essent in statu conditionato efficaces; & non consentiendo, quod eadem omnes essent inefficaces. Quæ incredibilia planè videntur.

Hæc satis. Nam, siquæ alia opponi possunt contra propositionem facile ab vnoquoque ex dictis poterunt diluui.